



ESI GUDRS, RESURSU TAUPĪGS!

5 zaļie soļi, kā kļūt
videi draudzīgākiem

2022

MĀRUPES
NOVADA PAŠVALDĪBA

Sveiks kolēģi!

Vai esi domājis, kā vari kļūt videi draudzīgāks?

Mums ir risinājums!

Ar 2022. gadu pašvaldības iestādēs uzsākam

5 zaļo soļu kursu:

Pirmais solis – fasētais dzeramais ūdens;

Otrais solis – videi draudzīgas aktivitātes ikdienā;

Trešais solis - atkritumu šķirošana un otra iespēja;

Ceturtais solis - energoefektivitāte un resursu taupība;

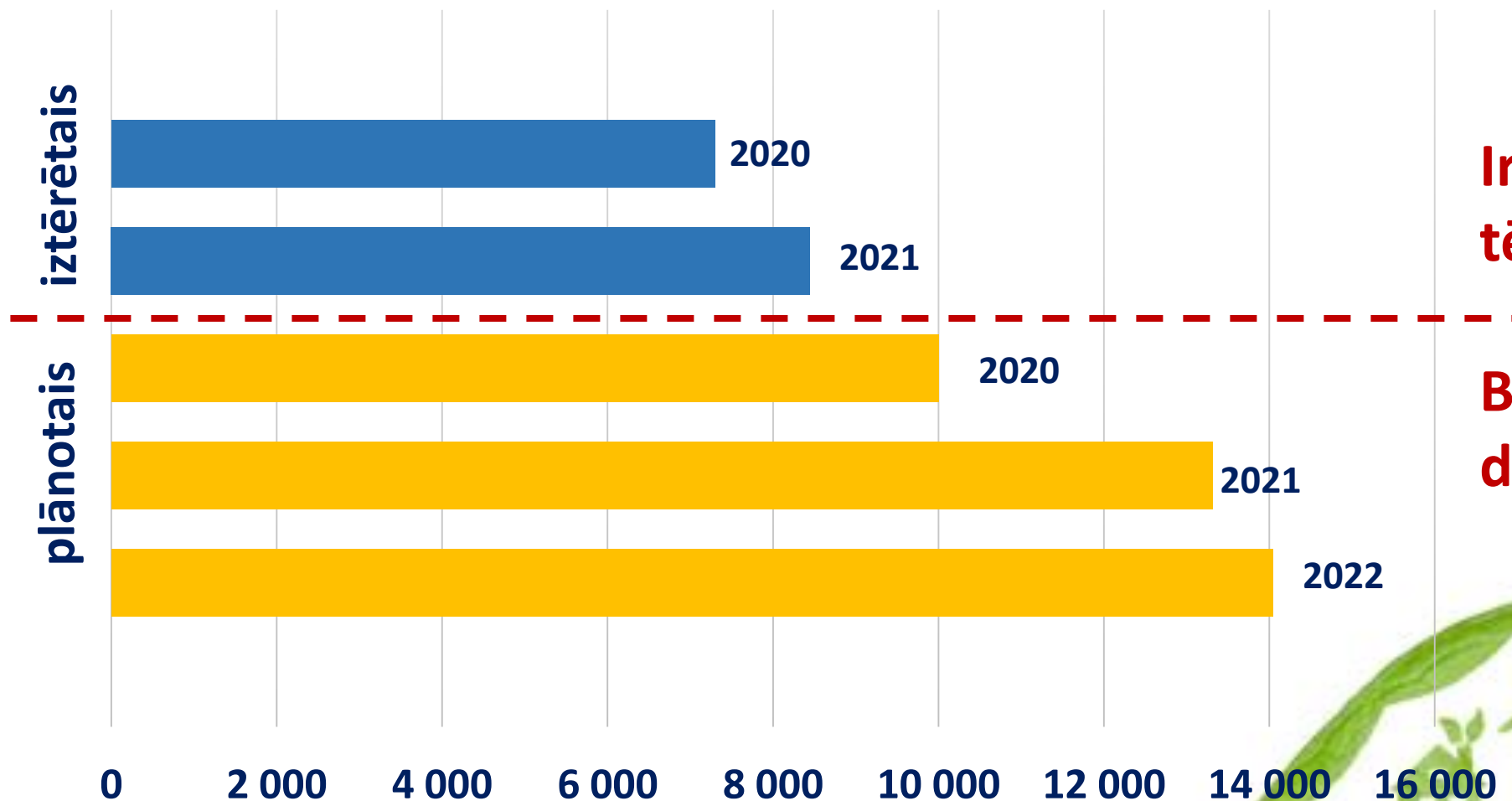
Piektais solis - digitalizācija un efektivizācija.





solis – fasētais dzeramais ūdens

Vai zini, cik katru gadu no budžeta ieplānojam un tērējam fasētajam dzermajam ūdenim?



Ir vērojama tendence tērēt vairāk!

Bet, vai tā ir videi draudzīga rīcība?



Videi draudzīga rīcība jeb VDR – ir rīcība, kas nerada būtisku ietekmi uz apkārtējo vidi



Ko mēs darīsim ?

**samazināsim fasētā
ūdens daudzumu**

**tā vietā lietosim krāna
ūdeni**

Ko mēs iegūsim?

**budžetā paredzētos līdzekļus
novirzīsim VDR mērķiem**

**samazināsim «iespējamo»
atkritumu daudzumu**

**veidosim tīrāku vidi saviem
bērniem**

**rūpēsimies par savu veselību un
ikdienā dzersim veselīgo krāna
ūdeni**



Pie mums Mārupē – dzeramais krāna ūdens:



Dzeramais ūdens
tiek iegūts vairāk
kā no 170 m
dziļuma



Filtrēts caur
kvarca smiltīm un
augstspiediena
filtriem



Regulāri pārbaudīts
laboratorijā –

*ar veiktajām analīzēm var iepazīties
Mārupes komunālo pakalpojumu un
Babītes siltums mājaslapās*



Garšīgs un
veselīgs

Jāpiebilst, ka mums ir salīdzinoši jauna
ūdenssaimniecības infrastruktūra, kas nodrošina
augstu ūdens kvalitāti arī tīklos!

MĀRUPES
NOVADA PAŠVALDĪBA

Vai Tevi māc šaubas ?
Lasi tālāk, interesantus
un noderīgus faktus!



Dzeramais ūdens

Vai zināji?

Katram cilvēkam vienas dienas laikā ir jāizdzer aptuveni 2 litri ūdens, intensīva darba apstākļos ieteicams ir līdz pat 3 litriem! **Rūpējies par sevi! Atceries to!**

Latvijā lielākoties ūdeni ņem no pazemes un tas ir augstvērtīgs dabas resurss, to attīra no dzelzs un magnija daļiņām, kas rada brūno nokrāsu un dzelzs piegāršu, arī no sulfātiem, kur tas ir nepieciešams, tas salīdzinot ar citām pasaules daļām ir niecīgs.

Kā zinātnieki saka - pie mums dzeramais ūdens atbilst “mersedess kvalitātei” - augstākajai kvalitātei - ļoti tīrs, dzīvībai un veselībai drošs. Dzeramā ūdens kvalitāte tiek uzraudzīta, to nosaka Ministru kabineta noteikumi par dzeramā ūdens obligātajām nekaitīguma un kvalitātes prasībām monitoringa un kontroles kārtību.



Dzeramais ūdens

Vai zināji?

Dzeramais ūdens tiek pārsūknēts, mazliet attīrīts un novirzīts uz ūdensapgādes sistēmām vai fasēts dažādos traukos un nogādāts patērētājiem.

Lai fasēto dzeramo ūdeni saražotu un nogādātu patērētājam ir jāpatērē ļoti daudz resursu.

Lai mazinātu slodzi uz apkārtējo vidi – iesaku – ikdienā lietot krāna ūdeni! Krāna ūdens tiek patstāvīgi pārbaudīts un sagatavots uzreiz lietošanai.



Fasētais ūdens pretstatā krāna ūdenim

Kvalitāte

Sagatavošanas process fasētajam ūdenim ir tieši tāds pats, kā sagatavojot dzeramo ūdeni, kas nonāk krānos. Kvalitātes prasības gan vietai, kur ūdens iztek no krāna, gan fasētā ūdens iepildīšanas vietai ir vienādas.

Tomēr, ūdens cietība, garša un smarža var atšķirties, atkarībā no dažādu mikroelementu klātbūtnes. Pasaulē veiktie pētījumi liecina, ka vismaz 50% gadījumos pudelēs fasētais ūdens ir identiskas kvalitātes ūdens tam, kas pieejams no krāna. Latvijas gadījumā, kur krāna ūdens ir ļoti augstas kvalitātes, šis īpatsvars varētu būt pat lielāks.

Jāatceras, ka kvalitātes prasības fasētajam ūdenim tiek noteiktas līdz brīdim, kad ūdens tiek pildīts pudelēs un pēc zināma stāvēšanas laika pudelēs kādi mikrobioloģiskie rādītāji varētu pasliktināties. Tas ne vienmēr būs apdraudējums veselībai, bet krāna ūdens šādā gadījumā ir kvalitatīvāks.



Fasētais ūdens pretstatā krāna ūdenim

Finances

Fasētā dzeramā ūdens patēriņš mūsu valstī pieaug, īpaši – līdz ar ekonomiskās situācijas uzlabošanos.

Dzeramā ūdens cena ļoti atšķiras. Cilvēkam dienā noteiktā norma būtu 2 litri, taču pētījumi rāda, ka cilvēks vidēji dienā izdzer 1 litru, tātad gadā vidēji 250 litrus. Zemāk redzamajā apkopojumā uzskatāmi secināms, ka fasētā ūdens vietā izvēloties krāna ūdeni, pie patēriņa 250 litri/gadā, iespējams ietaupīt pat vairākus simtus EUR gadā.

Fasētais ūdens ir ievērojami (pat līdz 1000 reizēm atkarībā no indivīda izvēlētā zīmola un iepakojuma veida) dārgāks par krāna ūdeni.

	Dzeramā ūdens veids	EUR/litrā	Gada izmaksas, EUR
	No krāna (tarifs 1 EUR/m ³)	0,001	0,25
	Fasēts 0.5 l pudelē (vidēji 0.35 EUR/pudele)	0,70	175,00
	Fasēts 1.5 l pudelē (vidēji 0.60 EUR/pudele)	0,40	100,00
	Fasēts 5 l pudelē (vidēji 1.00 EUR/pudele)	0,20	50,00

Tabulā atainoti 2019. gada dati uz vienu ūdens patērētāju, 2022. situācija ir gandrīz dubultojusies fasētajam ūdenim

Fasētais ūdens pretstatā krāna ūdenim

Vide

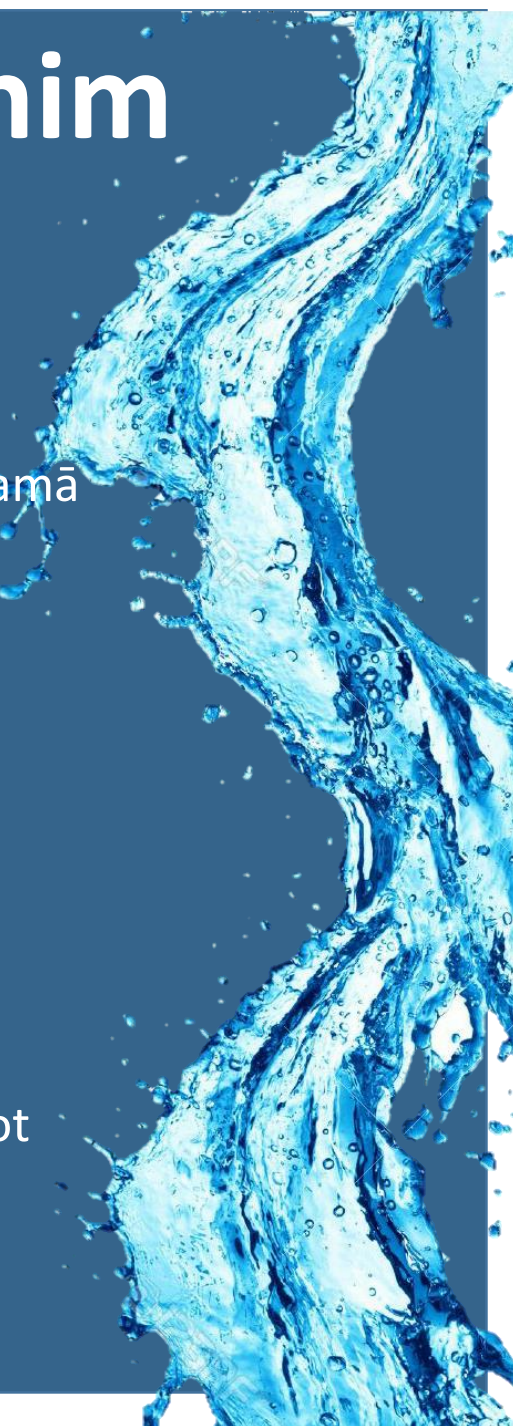
Ūdens dzeršana no krāna nerada kaitīgu ietekmi uz vidi. Tas ir vēl videi draudzīgāks, ja dzeršanai tiek izmantoti videi draudzīga materiāla trauki (sava krūzīte, stikla pudele utt.)

Ūdeni uzpildīšanai no krāna līdzņemšanai visatbildīgāk pildīt atkārtoti izmantojamā videi draudzīga materiāla ūdens pudelē vai stikla traukos.

Pētījumi liecina, ka atkārtotā pārstrādē vai pielietojumā nonāk tikai daļa no plastmasas pudelēm un daļa nonāk vidē vai atkritumu poligonos.

Plastmasa sadalās aptuveni 200-400 gadu laikā.

Kā arī, lai dzeramo ūdeni nogādātu līdz patērētājam ir, jāsarāžo plastmasas pudeles, tas mehāniski jāuzpilda, katari pudelei jā sagatavo etiķete, jāuzlīmē. Patērētājam sagatavotās pudeles jānogādā līdz veikalam/ birojam utt., patērējot degvielu, laiku un resursus utt. Kad dzeramais ūdens tiek izlietots, plastmasas pudele nonāk atkritumos vai vidē. Jāatzīmē, ka atkārtoti uzpildāmās piemēram lielās Venden pudeles jādezinficē ar ķīmiju, lai atkārtoti tās varētu uzpildīt.



Fasētais ūdens pretstatā krāna ūdenim

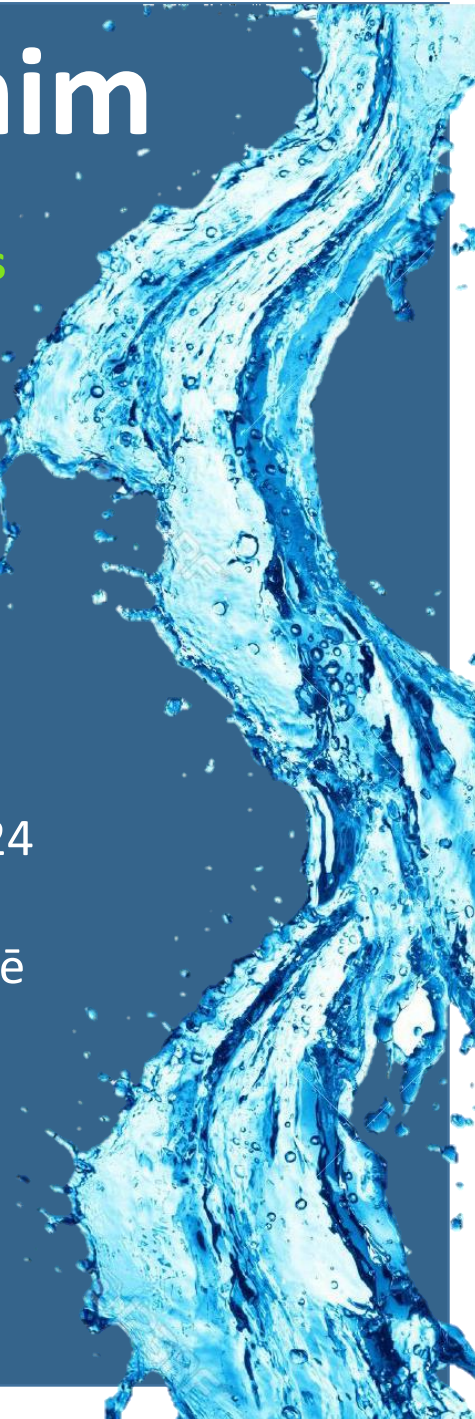
Mārketingš (un veselība)

Ūdens tirgošana dzeršanai ir apjomīgs un ienesīgs bizness, jo cilvēki ūdeni dzers vienmēr.

Saskaņā ar Eiropas Savienības normatīvajiem aktiem fasēto ūdeni iedala trīs grupās: dabiskais minerālūdens, avota ūdens un dzeramais ūdens (ūdens veidam jābūt norādītam uz marķējuma!). Dabiskajam minerālūdenim un avota ūdenim ir atsevišķi noteiktas prasības, savukārt fasētajam ūdenim ar norādi “dzeramais ūdens” attiecināmas tās pašas kvalitātes prasības, kas krāna ūdenim.

Pārtikas un veterinārā dienesta informācija liecina, ka Latvijā aptuveni reģistrēti 24 fasētā dzeramā ūdens ražotāji, taču tikai 4 no tiem iegūst un ražo dabisko minerālūdeni vai avota ūdeni, kas ļauj izdarīt pieņēmumu, ka pārējie visdrīzāk fasē ūdensapgādes uzņēmumu piegādātu ūdeni (tātad krāna ūdeni).

Interesanti, bet fakts – kamēr “vecajā” Eiropā cilvēki dzeramo ūdeni pārsvarā lieto no krāna un veikalā pērk tikai minerālūdeni, tad Latvijā – veikalā pārsvarā tiek pirkti tieši dzeramais ūdens.



Fasētais ūdens pretstatā krāna ūdenim

Mārketinga (un veselība)

Zemkopības ministrija savulaik rosināja izmaiņas normatīvajos aktos, paredzot **markējumā norādīt ūdens ieguves vietu**, bet, ja ūdens pildīts no krāna, markējumā būtu jāmin konkrētā ūdensapgādes uzņēmuma nosaukums. Taču fasētā ūdens ražotāju lobija ietekmē šie noteikumi ir **“iesprūduši”**

Patērētāji visbiežāk nekritiski attiecas pret reklāmas tekstiem, un to rīcības stimuls, pērkot fasētu ūdeni, visbiežāk ir zīmols un mārketinga, nevis ūdens tīrība, kalnu avota dzidrums vai unikālas minerālvielas. Fasētā ūdens veselīgums ārpus reklāmas ir grūti pierādāms, jo tiek tirgots nevis produkts, bet stāsts: veģetārais ūdens, vegānu ūdens, bezkaloriju ūdens, ūdens ar atmiņu, vitamīnu ūdens utt.

Industrija (pudeļu un filtru ražotāji), kas pelna uz aizspriedumu par krāna ūdeni pamata, rīko vērienīgas pretkampaņas. Lielus reklāmas laukumus aizpilda tādi uzsaukumi, kā: “Kāpēc mums būtu jāpierod pie ūdens ar hlora garšu?”, “Filtrēšanas tehnoloģija samazina kaļķakmens nogulšņu, hlora un citu smaržu un garšu pasliktinošu vielu daudzumu”. To visu papildina dažādas mārketinga blēdības, piemēram: “pudeļūdens izvada no organisma skābos atkritumus”, “strukturēts ūdens veselības uzlabošanai” utt.

Dzeramais krāna ūdens

Kā to vislabāk lietot?

Atceries! Izdzert ik dienas nepieciešamo ūdens daudzumu – vismaz 2 litri!

Nepieciešamo ūdens daudzumu iespējams uzņemt dažādos veidos, piemēram, no rīta paredzamo ūdens daudzumu iepildīt lielā ūdens traukā vai stikla pudelē, novieto redzamā vietā un ik pa laikam padzeries.

Rūpējies par sevi!

Ūdenim vari pievienot dažādas dabīgās garšas, piemēram, citruss augļus, ogas, garšaugus utt. Ar dažām no ūdens receptēm vari iepazīties šeit - <https://udenspudele.lv/garsiga-un-veseliga-udens-receptes/>



Rezumējot!

Katru gadu pārskatot un plānojot jaunā gada budžetu ir vērojama tendence tērēt vairāk fasētajam ūdenim.

Kaut arī pa krānu tek “mersedess kvalitātes” ūdens.

Dzerot krāna ūdeni Tu ietaupi ne vien savus resursus, bet mazini savu ietekmi uz apkārtējo vidi, jo krāna ūdens pozitīvās iezīmes nav papildus jāpierāda, tās jau ir pierādītas.

Dzeramais ūdens nevar nodrošināt “pastāvīgu laimes sajūtu”, taču var pildīt tam domāto uzdevumu – izmantot to dzeršanai, nodrošinot sev veselību. Un šim mērķim lieliski der tīrs krāna ūdens, kas pretstatā fasētajam ūdenim ir ekonomiskākā izvēle un videi draudzīgākais risinājums (jo tam līdzī “nenāk” plastmasas pudele, kurai pēc tam nepieciešama īpaša apsaimniekošana, lai tā jau piesārņojuma veidā pie mums neatgrieztos ar nākamo ūdens pudeli vai vēl ļaunāk dabā nonākušās mikroplastmas daļiņas nonāk mūsu organismos). Tāpēc ir mērķis samazināt fasētā ūdens izmantošanu ikdienā. Lieto krāna ūdeni un esi radošs, krāna ūdenim pievienojot dažādas dabīgas garšas, piemēram, citronu, saldētas ogas utt.



Ja, tomēr Es tevi nepārliecināju «ienirsti» dažādos informācijas avotos! Tur viss jau sen ir izpētīts un uzrakstīts. Daži no tiem, skat. zemāk, kuri tika izmantoti, lai sagatavotu Tev šo prezentāciju.

- VADLĪNIJAS DZERAMĀ ŪDENS LIETOŠANAS VEICINĀŠANAS AKTIVITĀTĒM https://uvitamins.lv/wp-content/uploads/2020/01/Uvitamins_vadlinijas2019_A4_fin.pdf
- Rokasgrāmata pašvaldību darbiniekiem Pētnieks: Krāna ūdens Latvijā ir drošs un dzerams <https://zinas.tv3.lv/zinatne-un-tehnologijas/zinatne/petnieks-krana-udens-latvija-ir-dross-un-dzerams/?skaties>
- Aizliegtais paņēmiens. Operācija: krāna ūdens <https://replay.lsm.lv/lv/ieraksts/ltv/43302/aizliegtais-panemiens-operacija-krana-udens>
- Rokasgrāmata pašvaldību darbiniekiem https://www.zaao.lv/sites/default/files/videi_draudziga_saimniekosana_web_0.pdf
- VIDEO - Videi draudzīgs dzīvesveids <https://www.youtube.com/watch?v=ys98RpXb3BM>

Ja, tev rodas jautājumi, priekšlikumi, jaunas idejas – sazinies ar Mārupes novada pašvaldības Izpilddirektora vietnieci Ilzi Krēmeri (t. 25749015, ilze.kremere@marupe.lv) vai ar Attīstības un plānošanas nodaļas Vides speciālisti Anitu Lontoni – Ieviņu (t. 67149875, anita.lontone-ievina@marupe.lv)

Prezentāciju sagatavoja Anita Lontone-Ieviņa, Mārupes novada pašvaldības, Attīstības un plānošanas nodaļas Vides speciāliste



MĀRUPES NOVADA
ILGTSPĒJĪGAS ATTĪSTĪBAS
STRATĒGIJA 2022.-2034. GADAM

KOPĀ CEĻĀ UZ
IZAUGSMI!

